

จริยธรรมนักศึกษาและแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา

The student ethics and the guideline to develop student ethics

ศรัณย์ วงศ์คำจันทร์*

Saran Wongkhamchantra

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาตัวแบบจริยธรรมนักศึกษา (จริยธรรมสำหรับนักศึกษา) 2. ศึกษาจริยธรรมนักศึกษา และเปรียบเทียบจริยธรรมนักศึกษาตามความคิดเห็นของบุคคลทั่วไป จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพ/อาชีพ และประสบการณ์ในตำแหน่ง/หน้าที่/อาชีพ และศึกษาจริยธรรมนักศึกษาและเปรียบเทียบ จริยธรรมนักศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา คณะที่สังกัด ค่าใช้จ่ายต่อเดือนระหว่างการศึกษ และอาชีพของผู้ปกครอง (นักศึกษา) 3. ศึกษาแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา และ 4. ประเมินแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยผลสัมฤทธิ์ คือ การศึกษาเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร นักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านจริยธรรม ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคคลทั่วไป นักศึกษา และผู้บริหาร นักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้มีความรู้และประสบการณ์ทางการศึกษา และการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test independent) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test) และ การเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของ Dunnett T3 ผลการวิจัย พบว่า ตัวแบบจริยธรรมนักศึกษา (จริยธรรมสำหรับนักศึกษา) 25 ประการ เช่น มีความรอบรู้ เฉลียวฉลาด เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่ตนศึกษา (ปัญญา) มีความ ขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน ไม่ย่อท้อ ไม่ทอดธุระ (วิริยะ) สนใจศึกษาเล่าเรียน อ่านตำรา ฟังคำบรรยายต่างๆ และสวดบทสวดมนต์ (ศรัทธา) เป็นต้น ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อจริยธรรมนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีจริยธรรมอยู่ในระดับมีปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$ (บุคคลทั่วไป) และ $\bar{X} = 3.24$ (นักศึกษา)) การเปรียบเทียบจริยธรรมนักศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพ/อาชีพ และประสบการณ์ในตำแหน่ง/หน้าที่/อาชีพ (บุคคลทั่วไป) และเพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา คณะที่สังกัด ค่าใช้จ่ายต่อเดือนระหว่างการศึกษ และอาชีพของผู้ปกครอง (นักศึกษา) พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักศึกษาไม่แตกต่างกัน และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แนวทางพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา 35 ประการ เช่น รัฐบาลกำหนดนโยบายการพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา เป็นนโยบายสำคัญของรัฐ มหาวิทยาลัยกำหนดนโยบายพัฒนาจริยธรรมนักศึกษาเป็นนโยบายสำคัญ มหาวิทยาลัยมีแผนงานพัฒนาจริยธรรมนักศึกษาที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม เป็นต้น การประเมินแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.14$) โดยด้านมาตรฐานความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.19$) ด้านมาตรฐานการใช้ประโยชน์ได้ ($\bar{X} = 4.12$) และ ด้านมาตรฐานความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.10$)

คำสำคัญ : ตัวแบบจริยธรรม / จริยธรรมนักศึกษา / นักศึกษา / แนวทางพัฒนาจริยธรรม

*อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ABSTRACT

The purposes of this research were, 1. to study student ethic models, 2. to study student ethics and compare student ethics classified by gender, age, education, occupation and experience (general public), and classified by gender, age, class level, department, monthly payment, and parent occupation (students), 3. to study the guidelines to develop student ethics, and 4. to assess the guidelines to develop student ethics. It is the mixed research. The respondents consisted of administrators, scholars, experts and people with experiences in ethics. Population and samplings composed general public, students, administrators, experts, scholars and people with experiences in ethics. The research instruments were an interview form and a questionnaire. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test independent, F-test and Dunnett T3 pairwise comparison test. The finding revealed that the student ethic models consisted of 25 items such as having wisdom and intelligence in a subject matter (Paññā), being diligent in studying (Viriya), studying hard and hearing more (Bāhusucca) etc. The opinions of the samples towards the student ethics revealed that the student ethics, as a whole, were at an average level ($\bar{X} = 3.08$ (general public) and $\bar{X} = 3.24$ (students)). The comparative results of student ethics classified by gender, age, education, occupation and experiences (general public), and classified by gender, age, class level, department, monthly payment, and parent occupation (students) revealed that their opinions towards student ethics were not different, and also significantly different at .05 level. The guidelines to develop student ethics consisted of 35 items. For example, 1) the government should set the student ethics development policy as the main policy, 2) the university should impose student ethics development policy as the main policy, and 3) the university should have a clear and concrete plan to develop student ethics etc. The assessment results of the guidelines to develop student ethics, as a whole, were at a high level ($\bar{X} = 4.14$), while the measure of suitability standard was at the high level ($\bar{X} = 4.19$), the measure of utility standard was at the high level ($\bar{X} = 4.12$), and the measure of feasibility standard was at the high level ($\bar{X} = 4.10$)

Keywords : Ethic Models / Student Ethics / Student / The Guideline to Develop Ethics.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันนี้ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความก้าวหน้าในการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และการสื่อสารในโลกยุคไร้พรมแดน และอิทธิพลของวัฒนธรรมจากต่างชาติ ทำให้คนไทยทั่วประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยต่างๆ ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ผ่านทางสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ต่างๆ เป็นต้น ตลอดจนการสืบค้นข้อมูลข่าวสารต่างๆ จากอินเทอร์เน็ต ส่งผลให้นิสิตนักศึกษาเหล่านั้นซึ่งถือว่าเป็นนำสิ่งสำคัญของชาติได้รับรู้ เรียนรู้ รับเอา และนำไปประพฤติปฏิบัติ โดยนักศึกษาส่วนหนึ่งไม่อาจจะแยกแยะได้ว่า สิ่งใดถูก สิ่งใดผิด หรือ สิ่งใด

เหมาะสม สิ่งใดไม่เหมาะสม ก่อให้เกิดปัญหาทางจริยธรรมและสังคมตามมาอย่างมากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ ปัญหาการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย ปัญหาการใช้เครื่องมือสื่อสารอย่างไม่เหมาะสม และหลงใหลไปตามกระแสของข้อมูลข่าวสารต่างๆ ปัญหาการขาดความสนใจเอาใจใส่ในการศึกษา ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดตกต่ำ ซึ่งจะส่งผลเสียหายแก่ตนเอง สังคม และประเทศชาติในอนาคต

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้บัญญัติไว้ว่า (มาตรา 6) การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข (มาตรา 23) การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่อง (3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา และ (มาตรา 24) การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ (4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553, 2553) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2554-2559) มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อเสริมสร้างสังคมที่เป็นธรรม และเป็นสังคมสันติสุข (2) เพื่อพัฒนาคนไทยทุกกลุ่มวัยอย่างเป็นองค์รวมทั้งทางกาย ใจ สติปัญญา อารมณ์ คุณธรรม จริยธรรม และสถาบันทางสังคมมีบทบาทหลักในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เป็นต้น และมีเป้าหมายหลัก คือ (1) ความอยู่เย็นเป็นสุข และความสงบสุขของสังคมไทยเพิ่มขึ้น ความเหลื่อมล้ำในสังคมลดลง สัดส่วนผู้อยู่ใต้เส้นความยากจนลดลง และดัชนีภาพลักษณ์ในการคอร์รัปชัน ไม่ต่ำกว่า 5.0 คะแนน (2) คนไทยมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีสุขภาพที่ดีขึ้น มีคุณธรรม จริยธรรม และสถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งมากขึ้น เป็นต้น (สรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) มหาวิทยาลัยต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มหาวิทยาลัยของรัฐ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้พยายามดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นนั้น แต่ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า สังคมไทยเรายังมีปัญหาต่างๆ มากมาย เช่น ปัญหาการแตกความสามัคคี ปัญหาการแบ่งพรรคแบ่งพวก เล่นพรรคเล่นพวก ปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ/หน่วยงานของรัฐ ปัญหาการแสวงหาผลประโยชน์ในทางมิชอบขององค์กรต่างและปัจเจกชน ปัญหาการเอาर्डเอาเปรียบกันของผู้คนในสังคม ปัญหาการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยเกินตัวและตกเป็นทาสของวัตถุนิยม ปัญหาหนี้สิน ปัญหาความยากจน ปัญหาการบริโภคข้อมูลข่าวสารผ่านระบบอินเทอร์เน็ตแบบขาดจิตสำนึกที่ดี ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น ซึ่งสะท้อนผลให้เห็นได้ว่า มหาวิทยาลัยต่างๆ ไม่สามารถจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้นั้นได้ นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยต่างๆ ในปัจจุบัน ต่างได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารอย่างไร้พรมแดน และวัฒนธรรมของต่างชาติ ทำให้นักศึกษาเหล่านั้น (ส่วนหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นส่วนมาก) ยอมรับ และประพฤติปฏิบัติตามอิทธิพลของสิ่งเหล่านั้น ซึ่งก่อให้เกิดผลตามมา คือ การมีพฤติกรรมต่างๆ ที่ไม่ดี ไม่เหมาะสม หรือการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่อความเป็นนักศึกษาที่ดี เช่น การไม่สนใจในการศึกษาเล่าเรียน การเสเพลเสพติดให้โทษต่างๆ การเที่ยวบาร์หรือไนต์คลับ การคบเพื่อนตรงข้ามแบบชู้สาว การดูหนังโป้ หรือวิดีโอลามกอนาจารผ่านทาง สื่ออินเทอร์เน็ต การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย การใช้เครื่องมือสื่อสารอย่างขาดความรับผิดชอบ การถูกให้ออกจาก

มหาวิทยาลัยตามระเบียบการวัดผลการศึกษา และปัญหาอาชญากรรมต่างๆ เป็นต้น ดังที่เป็นข่าวและรับรู้กันทั่วไปทางหน้าหนังสือพิมพ์ ทางวิทยุ ทางโทรทัศน์ และทางสื่อออนไลน์ต่างๆ ก่อให้เกิดผลตามมาโดยตรงต่อนักศึกษาเหล่านั้น เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตกต่ำ การที่จะต้องใช้เวลาเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยเพิ่มมากขึ้น การถูกให้ออกจากมหาวิทยาลัยตามระเบียบการวัดผลการศึกษา การขาดแคลนทุนทรัพย์ในการศึกษาต่อ การตั้งครุภระหว่างการศึกษา การถูกดำเนินคดีอาญา เป็นต้น ซึ่งเป็นผลเสียหายต่อตัวนักศึกษานั้นๆ เองโดยตรง ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาเหล่านั้นขาดจริยธรรม ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องว่าอะไรดี/ อะไรไม่ดี อะไรถูก/อะไรผิด อะไรควร/อะไรไม่ควร และ อะไรเหมาะสม/อะไรไม่เหมาะสม สำหรับตนเองในฐานะที่เป็นนักศึกษา

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาจริยธรรมนักศึกษา และแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา เพื่อเป็นแนวทางสำหรับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาตัวแบบจริยธรรมนักศึกษา (จริยธรรมสำหรับนักศึกษา)
2. เพื่อศึกษาจริยธรรมนักศึกษาและเปรียบเทียบจริยธรรมนักศึกษาตามความคิดเห็นของบุคคลทั่วไป จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพ/อาชีพ และประสบการณ์ในตำแหน่ง/หน้าที่/อาชีพ และ ศึกษาจริยธรรมนักศึกษาและเปรียบเทียบจริยธรรมนักศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา คณะที่สังกัด ค่าใช้จ่ายต่อเดือนระหว่างการศึกษ และอาชีพของผู้ปกครอง (นักศึกษา)
3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา
4. เพื่อประเมินแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยผสมวิธี (Mixed Research) ซึ่งดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ การศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร นักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านจริยธรรม จำนวน 26 คน โดยแยกเป็นการสัมภาษณ์เรื่อง ตัวแบบจริยธรรมนักศึกษา (จริยธรรมสำหรับนักศึกษา) จำนวน 17 คน คือ ผู้บริหาร 6 คน นักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ 6 คน พระสงฆ์ จำนวน 5 รูป และสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา จำนวน 9 คน คือ ผู้บริหาร 3 คน นักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน และพระสงฆ์ 3 รูป และการศึกษาเชิงปริมาณ โดยการสอบถามบุคคลผู้ที่ใกล้ชิดและเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับนักศึกษา จำนวน 120 คน เฉลี่ยให้สัมพันธ์กับจำนวนประชากร คือ นักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ 15 คน อาจารย์ผู้สอน 15 คน อาจารย์ที่ปรึกษา 15 คน หัวหน้าภาควิชา/โปรแกรมวิชา 15 คน ผู้บริหาร 15 คน ผู้ปกครองนักศึกษา 15 คน ข้าราชการครู/บุคลากรทางการศึกษา 12 คน ข้าราชการพลเรือน/เจ้าหน้าที่ของรัฐ 10 คน และผู้ประกอบการ/นักธุรกิจ/ค้าขาย 8 คน เพื่อยืนยันตัวแบบจริยธรรมนักศึกษา (จริยธรรมสำหรับนักศึกษา) สอบถามบุคคลทั่วไปที่มีภูมิลำเนา หรือที่อยู่อาศัยอยู่ในจังหวัดกำแพงเพชร พิษณุโลก อุบลราชธานี และร้อยเอ็ด จำนวน 460 คน เฉลี่ยให้สัมพันธ์กับจำนวนประชากร คือ อาจารย์ผู้สอน 50 คน อาจารย์ที่ปรึกษา 40 คน หัวหน้าภาควิชา/โปรแกรมวิชา 30 คน ผู้บริหาร 20 คน ผู้ปกครองนักศึกษา 100 คน ข้าราชการครู/บุคลากรทางการศึกษา 50 คน ข้าราชการพลเรือน/เจ้าหน้าที่ของรัฐ 50 คนผู้ประกอบการ/นักธุรกิจ/ค้าขาย 60 คน ทหาร/ตำรวจ 40 คน และสื่อมวลชน 20 คน และเปรียบเทียบจริยธรรมนักศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพ/อาชีพ และประสบการณ์ในตำแหน่ง/หน้าที่/อาชีพ และสอบถามนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยต่างๆ ของรัฐที่ตั้งอยู่ในจังหวัดดังกล่าวข้างต้น

จำนวน 440 คน โดยเฉลี่ยให้สัมพันธ์กับจำนวนประชากรที่เรียนอยู่ในสาขาวิชาต่างๆ ในคณะต่างๆ ในมหาวิทยาลัยเหล่านั้น คือ คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ 100 คน คณะมนุษย์/สังคมศาสตร์ 100 คน คณะนิติศาสตร์ 70 คน คณะรัฐศาสตร์/รัฐประศาสนศาสตร์ 70 คน คณะวิทยาการจัดการ 50 คน และวิทยาศาสตร์ 50 คน ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Taro Yammane, 1973, p.1088) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ระดับความเชื่อมั่น 0.5 คือ ขนาดประชากร 100,000 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 398 คน และตามเกณฑ์ของ เครชชี และมอร์แกน (Krejcie, V.R., & Morgan, M.D., 1970, pp. 607-610) คือ ประชากร 100,000 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 384 คน โดยกำหนดประชากรให้มากกว่าเกณฑ์ดังกล่าว และเปรียบเทียบจริยธรรมนักศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา คณะที่สังกัด ค่าใช้จ่ายต่อเดือนระหว่างการศึกษ และอาชีพของผู้ปกครอง และสอบถามผู้บริหาร นักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านการศึกษา และการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา จำนวน 17 คน คือ ผู้บริหาร จำนวน 8 คน และนักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยแบ่งการวิจัยออกเป็นขั้นตอนต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาตัวแบบจริยธรรมนักศึกษา (จริยธรรมสำหรับนักศึกษา) โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์ผู้บริหาร นักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านจริยธรรม จำนวน 17 คน คือ ผู้บริหาร 6 คน นักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ 6 คน และ พระสงฆ์ จำนวน 5 รูป เพื่อให้ได้ตัวแบบจริยธรรมนักศึกษา (จริยธรรมสำหรับนักศึกษา) และส่วนที่ 2 เป็นการสอบถามนักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา หัวหน้าภาควิชา/โปรแกรมวิชา ผู้บริหาร และผู้ปกครองนักศึกษา เป็นต้น จำนวน 120 คน เฉลี่ยให้สัมพันธ์กับจำนวนประชากร คือ นักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ 15 คน อาจารย์ผู้สอน 15 คน อาจารย์ที่ปรึกษา 15 คน หัวหน้าภาควิชา/โปรแกรมวิชา 15 คน ผู้บริหาร 15 คน ผู้ปกครองนักศึกษา 15 คน ข้าราชการครู/บุคลากรทางการศึกษา 12 คน ข้าราชการพลเรือน/เจ้าหน้าที่ของรัฐ 10 คน และผู้ประกอบการ/นักธุรกิจ/ค้าขาย 8 คน เพื่อยืนยันตัวแบบจริยธรรมนักศึกษา (จริยธรรมสำหรับนักศึกษา)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาจริยธรรมนักศึกษา และเปรียบเทียบจริยธรรมนักศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคคลทั่วไป จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพ/อาชีพ และประสบการณ์ในตำแหน่ง/หน้าที่/อาชีพ และการศึกษาจริยธรรมนักศึกษา และเปรียบเทียบจริยธรรมนักศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา คณะที่สังกัด ค่าใช้จ่ายต่อเดือนระหว่างการศึกษ และอาชีพของผู้ปกครอง (นักศึกษา) โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 2.1 การศึกษาจริยธรรมนักศึกษา และเปรียบเทียบจริยธรรมนักศึกษาตามความคิดเห็นของบุคคลทั่วไป จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพ/อาชีพ และประสบการณ์ในตำแหน่ง/หน้าที่/อาชีพ โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การศึกษาจริยธรรมนักศึกษา โดยการสอบถาม ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคคลทั่วไปที่มีภูมิลำเนา หรือที่อยู่อาศัยอยู่ในจังหวัดกำแพงเพชร พิษณุโลก อุบลราชธานี และร้อยเอ็ด จำนวน 460 คน เฉลี่ยให้สัมพันธ์กับจำนวนประชากร คือ อาจารย์ผู้สอน 50 คน อาจารย์ที่ปรึกษา 40 คน หัวหน้าภาควิชา/โปรแกรมวิชา 30 คน ผู้บริหาร 20 คน ผู้ปกครองนักศึกษา 100 คน ข้าราชการครู/บุคลากรทางการศึกษา 50 คน ข้าราชการพลเรือน/เจ้าหน้าที่ของรัฐ 50 คน ผู้ประกอบการ/นักธุรกิจ/ค้าขาย 60 คน ทหาร/ตำรวจ 40 คน และ สื่อมวลชน 20 คน และส่วนที่ 2 เปรียบเทียบจริยธรรมนักศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพ/ อาชีพ และประสบการณ์ในตำแหน่ง /หน้าที่/อาชีพ และ ขั้นตอนที่ 2.2 การศึกษาจริยธรรมนักศึกษา และเปรียบเทียบจริยธรรมนักศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา คณะที่สังกัด ค่าใช้จ่ายต่อเดือนระหว่างการศึกษ และอาชีพของผู้ปกครอง (นักศึกษา) โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น

2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การศึกษาจริยธรรมนักศึกษา โดยการสอบถาม ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยต่างๆ ของรัฐที่ตั้งอยู่ในจังหวัดดังกล่าวข้างต้น จำนวน 440 คน โดยเฉลี่ยให้สัมพันธ์กับจำนวนประชากรที่เรียนอยู่ในสาขาวิชาต่างๆ ในคณะต่างๆ ในมหาวิทยาลัยเหล่านั้น คือ คณะครู ศึกษาศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ 100 คน คณะมนุษยศาสตร์/สังคมศาสตร์ 100 คน คณะนิติศาสตร์ 70 คน คณะรัฐศาสตร์/รัฐประศาสนศาสตร์ 70 คน คณะวิทยาการจัดการ 50 คน และวิทยาศาสตร์ 50 คน และ ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบจริยธรรมนักศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา คณะที่สังกัด ค่าใช้จ่ายต่อเดือนระหว่างการเรียน และอาชีพของผู้ปกครอง

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา โดยการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร นักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านจริยธรรม จำนวน 9 คน คือ ผู้บริหาร 3 คน นักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน และพระสงฆ์ 3 รูป

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา โดยการสอบถาม ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร นักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ทางการศึกษา และการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา จำนวน 17 คน คือ ผู้บริหาร 8 คน นักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ตัวแบบจริยธรรมนักศึกษา (จริยธรรมสำหรับนักศึกษา) แบบยืนยันตัวแบบจริยธรรมนักศึกษา (จริยธรรมสำหรับนักศึกษา) แบบสอบถามจริยธรรมนักศึกษา (สำหรับบุคคลทั่วไป) แบบสอบถามจริยธรรมนักศึกษา (สำหรับนักศึกษา) แบบสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา และแบบประเมินแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (T-test Independent) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test) และ เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของ Dunnett T 3

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง จริยธรรมนักศึกษาและแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา มีผลสรุปตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาตัวแบบจริยธรรมนักศึกษา (จริยธรรมสำหรับนักศึกษา) พบว่า ตัวแบบจริยธรรมนักศึกษา (จริยธรรมสำหรับนักศึกษา) 25 ประการ คือ 1) มีความรอบรู้ เฉลียวฉลาด เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่ตนศึกษา (ปัญญา) 2) มีความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน ไม่ย่อท้อ ไม่ทอดธุระ(วิริยะ) 3) สนใจศึกษาเล่าเรียน อ่านตำรา ฟังคำบรรยายต่างๆ และสดับตรับฟังมาก (พาหุสัจจะ) 4) การทำหน้าที่ของตน หรืองานที่ได้รับมอบหมายด้วยความผูกพัน รับผิดชอบ ละเอียดรอบคอบ ไม่ปล่อยปะละเลย (ความรับผิดชอบ) 5) การประพฤติปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน กฎข้อบังคับ กติกา และกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคม เป็นต้น (ความมีระเบียบวินัย) 6) เป็นผู้ว่าง่าย พุดง่าย ไม่ถือรั้นกระด้าง รับฟังเหตุผล และพร้อมปรับปรุง แก้ไขตน (โสวจัสสตา) 7) รู้จักประมาณตน รู้ความพอดี ความเหมาะสมต่างๆ สำหรับตน (มัตตัญญูตา) 8) มีความเป็นอยู่อย่างพอดี และใช้จ่ายอย่างเหมาะสมกับฐานะของตนและครอบครัว (สมชีวิตา) 9) มีความคิดฝึกฝน มุ่งมั่น ตั้งใจศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา (จิตตะ) 10) มีความละเอียด ไม่ทำความชั่ว สิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่มีผิดกฎหมายและความเกรงกลัวต่อผลของการกระทำความชั่ว ความไม่ดื้อน (หิริ โอตตปปะ) 11) ยึดมั่นในความดี ความถูกต้อง ความจริง และความเป็นธรรม (ธรรมาธิปไตย) 12) มีความประพฤติตรงไปตรงมา ตรงต่อความเป็นจริงและจริงใจ ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง ไม่คิดคดทรยศ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น (ความซื่อสัตย์)

13) คบเพื่อนที่ดี รู้จักคบหาคนดี ท่านผู้รู้ ผู้ทรงคุณ เพื่อความเจริญก้าวหน้าของตน (กัลยาณมิตรตต) 14) พุดจา
 ดี กล่าวแต่คำสุภาพ อ่อนหวาน ไพเราะ น่าฟัง (ปิยวาจา) 15) มีความระลึกได้ รู้กำหนดจดจำ ระลึกการที่ทำ
 คำที่พูด กิจที่ทำแล้ว และต้องทำไว้ได้ (สติ) 16) เป็นผู้ตรงต่อเวลา รู้จักกาลเวลาในการกระทำหน้าที่ต่างๆของตน
 (กัลยาณุตตา) 17) รู้จักบุญคุณของผู้อื่นและตอบแทนบุญคุณผู้อื่นนั้นในโอกาสอันควร (กตัญญูตตเวท) 18)
 มีความสามัคคี พร้อมเพรียงกัน ร่วมมือร่วมใจกัน เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน
 (ความสามัคคี) 19) มีจิตสาธารณะ บำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น สังคม และประเทศชาติ (อรรถจริยา) 20) มีความ
 เมตตากรุณาต่อผู้อื่นและสัตว์อื่น (เมตตา กรุณา) 21) มีความอดทนต่อความยากลำบากต่างๆ และมีความสงบ
 เสถียร เรียบง่าย (ขันติ โสรัจจะ) 22) ตั้งตนไว้ชอบ ตั้งเป้าหมายดี ถูกต้อง และนำตนไปถูกทางอย่างแน่วแน่
 มั่นคง (อตตสัมมาปณิธิ) 23) มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันสิ่งของของตนแก่ผู้อื่น (ทาน) 24) มีสัจจะ ซื่อสัตย์ต่อ
 กัน ทั้งจริงใจ จริงวาจา และจริงในการกระทำ (สัจจะ) และ 25) การสำรวมระวัง ไม่ลุ่มหลงเมาเมี้ยวในกามคุณ
 (กามสังวร) ส่วนการยืนยันตัวแบบจริยธรรมนักศึกษาชั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อตัวแบบ
 จริยธรรมนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การศึกษาจริยธรรมนักศึกษา และเปรียบเทียบจริยธรรมนักศึกษา ตามความคิดเห็น
 เห็นของบุคคลทั่วไป จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพ/อาชีพ และประสบการณ์ในตำแหน่ง/
 หน้าที่/อาชีพ และ การศึกษาจริยธรรมนักศึกษา และเปรียบเทียบจริยธรรมนักศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ
 ชั้นปีที่ศึกษา คณะที่สังกัด ค่าใช้จ่ายต่อเดือนระหว่างการศึกษา และอาชีพของผู้ปกครอง (นักศึกษา) ผลจากการ
 วิเคราะห์ข้อมูล จำแนกออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาจริยธรรมนักศึกษา และเปรียบเทียบ
 จริยธรรมนักศึกษาตามความคิดเห็นของบุคคลทั่วไป จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพ/อาชีพ และ
 ประสบการณ์ในตำแหน่ง/หน้าที่/อาชีพ ซึ่งมีผลสรุป ดังนี้ การศึกษาจริยธรรมนักศึกษา พบว่า ประชากรกลุ่ม
 ตัวอย่าง ซึ่งเป็นบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักศึกษาว่า นักศึกษามีจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ
 มีปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษามีจริยธรรมอยู่ระดับมีปานกลาง ได้แก่
 มีความสามัคคี พร้อมเพรียงกัน ร่วมมือร่วมใจกัน เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน
 (ความสามัคคี) ($\bar{X} = 3.43$) รู้จักบุญคุณของผู้อื่นและตอบแทนบุญคุณผู้อื่นนั้นในโอกาสอันควร (กตัญญูตตเวท)
 ($\bar{X} = 3.36$) มีความเมตตากรุณาต่อผู้อื่นและสัตว์อื่น (เมตตา กรุณา) ($\bar{X} = 3.35$) มีจิตสาธารณะ บำเพ็ญ
 ประโยชน์ต่อผู้อื่น สังคม และประเทศชาติ (อรรถจริยา) ($\bar{X} = 3.34$) ยึดมั่นในความดี ความถูกต้อง ความจริง
 และความเป็นธรรม (ธรรมาธิปไตย) ($\bar{X} = 3.33$) เป็นต้น และนักศึกษามีจริยธรรมที่อยู่ในระดับมีน้อย ได้แก่
 มีความคิดฝักใฝ่ มุ่งมั่น ตั้งใจศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา (จิตตตะ) ($\bar{X} = 2.50$) การสำรวมระวัง ไม่ลุ่มหลงเมา
 เมี้ยวในกามคุณ (กามสังวร) ($\bar{X} = 2.42$) ส่วนการเปรียบเทียบจริยธรรมนักศึกษาตามความคิดเห็นของบุคคลทั่วไป
 จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพ/อาชีพ และประสบการณ์ในตำแหน่ง/หน้าที่/อาชีพ สรุปได้ว่า
 1) จำแนกตามเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายกับเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักศึกษาไม่แตกต่างกัน
 2) จำแนกตามอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักศึกษาแตกต่างกัน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 3) จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน
 มีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) จำแนกตาม
 สถานภาพ/อาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพ/อาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักศึกษา
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) จำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่ง/หน้าที่/อาชีพ
 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในตำแหน่ง/หน้าที่/อาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักศึกษาไม่
 แตกต่างกัน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาจริยธรรมนักศึกษา และเปรียบเทียบจริยธรรมนักศึกษาจำแนกตาม เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา คณะที่สังกัด ค่าใช้จ่ายต่อเดือนระหว่างการศึกษา และอาชีพของผู้ปกครอง (นักศึกษา) ซึ่งมีผล สรุป ดังนี้ การศึกษาจริยธรรมนักศึกษา พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่าง (นักศึกษา) มีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักศึกษาว่า นักศึกษามีจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมีปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษามีจริยธรรมที่อยู่ในระดับมีมาก ได้แก่ รู้จักบุญคุณของผู้อื่นและตอบแทนบุญคุณผู้อื่นนั้นในโอกาสอันควร (กตัญญู กตเวที) ($\bar{X} = 3.63$) มีความเมตตากรุณาต่อผู้อื่นและสัตว์อื่น (เมตตา กรุณา) ($\bar{X} = 3.57$) ยึดมั่นในความดี ความถูกต้อง ความจริง และ ความเป็นธรรม (ธรรมาธิปไตย) ($\bar{X} = 3.54$) มีความประพฤติตรงไปตรงมา ตรงต่อความเป็นจริง และจริงใจ ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง ไม่คิดคดทรยศทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น (ความซื่อสัตย์) ($\bar{X} = 3.54$) นักศึกษามีจริยธรรมที่อยู่ในระดับมีปานกลาง ได้แก่ มีความละเอียด ไม่ทำความชั่ว สิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่ไม่ดีกฎหมาย และความเกรงกลัวต่อผลของการกระทำความชั่ว ความไม่คดโกง (ทิริ โอตตปยะ) ($\bar{X} = 3.48$) คบเพื่อนที่ดี รู้จักคบหาคนดี ทานผู้รู้ ผู้ทรงคุณ เพื่อความเจริญก้าวหน้าของตน (กัลยาณมิตรตตา) ($\bar{X} = 3.48$) มีความอดทนต่อความยากลำบากต่างๆ และมีความสงบเสงี่ยม เรียบร้อย (ขันติ โสรจจะ) ($\bar{X} = 3.46$) เป็นต้น และ นักศึกษามีจริยธรรมที่อยู่ในระดับมีน้อย ได้แก่ มีความคิดฝักใฝ่ มุ่งมั่น ตั้งใจศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา (จิตตะ) ($\bar{X} = 2.49$) ส่วนการเปรียบเทียบจริยธรรมนักศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา คณะที่สังกัด ค่าใช้จ่ายต่อเดือนระหว่างการศึกษา และอาชีพของผู้ปกครอง สรุปว่า 1) จำแนกตามเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายกับเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักศึกษาไม่แตกต่างกัน 2) จำแนกตามอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักศึกษาไม่แตกต่างกัน 3) จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) จำแนกตามคณะที่สังกัด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในคณะที่สังกัดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) จำแนกตาม ค่าใช้จ่ายต่อเดือนระหว่างการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนระหว่างการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 6) จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักศึกษาไม่แตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การศึกษาแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา พบว่า แนวทางพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา 35 ประการ คือ 1) รัฐบาลกำหนดนโยบายการพัฒนาจริยธรรมนักศึกษาเป็นนโยบายสำคัญของรัฐ 2) มหาวิทยาลัยกำหนดนโยบายพัฒนาจริยธรรมนักศึกษาเป็นนโยบายสำคัญ 3) มหาวิทยาลัยมีแผนงานพัฒนาจริยธรรมนักศึกษาที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม 4) มหาวิทยาลัยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา 5) มหาวิทยาลัยสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาจริยธรรมนักศึกษาอย่างสมเหตุสมผล 6) มหาวิทยาลัยมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานในการพัฒนาจริยธรรมนักศึกษาอย่างเหมาะสม 7) การสร้างรายวิชาจริยธรรมในหมวดวิชาทั่วไป 8) การสร้างวิชาเฉพาะด้านจริยธรรมในหมวดวิชาเอกบังคับ 9) การเรียนการสอนที่สอดแทรกจริยธรรมในทุกรายวิชา 10) จัดอบรมจริยธรรมนักศึกษาสำหรับนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 11) จัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา 12) โครงการฝึกอบรมจริยธรรมนักศึกษา ทุกชั้นปีและต่อเนื่อง 13) การจัดการเรียนการสอน/การสอบธรรมศึกษาประจำปีสำหรับนักศึกษา 14) โครงการจัดประกวด/แข่งขันทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรม 15) การออกกฎ/ข้อบังคับ/ระเบียบทางจริยธรรมสำหรับนักศึกษา 16) ผู้บริหาร/อาจารย์ในมหาวิทยาลัยประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในทางจริยธรรม 17) การกำหนดวิชาจริยธรรมในหมวดวิชาทั่วไปให้เป็นวิชาบังคับเรียน 18) การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา

19) ส่งเสริมให้สโมสรนักศึกษาจัดกิจกรรมพัฒนาจริยธรรม 20) โครงการจัดนิทรรศการทางจริยธรรม 21) มหาวิทยาลัยจัดทำคู่มือปฏิบัติงานการส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา 22) โครงการจัดบอร์ดจริยธรรม 23) โครงการธรรมะจากวัดสู่มหาวิทยาลัย 24) การผลิตสื่อทางจริยธรรมเพื่อการประชาสัมพันธ์ 25) มหาวิทยาลัยจัดสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องเหมาะสมกับการพัฒนาจริยธรรม 26) โครงการยกย่องคนดีมีจริยธรรม 27) โครงการรณรงค์ให้สังคม/ผู้ปกครอง/อาจารย์และเพื่อนๆ ร่วมมือกันในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาพฤติกรรมทางด้านจริยธรรมของนักศึกษา 28) โครงการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมทางจริยธรรม 29) โครงการพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา 30) การสร้างเครือข่ายส่งเสริมและพัฒนา จริยธรรมนักศึกษา 31) สร้างการมีส่วนร่วมทางจริยธรรมกับผู้ปกครองและชุมชน 32) โครงการบรรพชาอุปสมบทภาคฤดูร้อน 33) โครงการบวชถือศีลพรหมจารีณี(บวชชีพราหมณ์)ภาคฤดูร้อน 34) การกำหนดเกณฑ์ความมีจริยธรรมในการพิจารณาผลการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ และ 35) สร้างเครือข่ายเฝ้าระวังพฤติกรรมที่ผิดจริยธรรมของนักศึกษา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 การประเมินแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินมีความคิดเห็นต่อแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.14$) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านมาตรฐานความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.19$) ด้านมาตรฐานการใช้ประโยชน์ได้ ($\bar{X} = 4.12$) และด้านมาตรฐานความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.10$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง จริยธรรมนักศึกษาและแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักศึกษานี้ มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การศึกษาตัวแบบจริยธรรมนักศึกษา (จริยธรรมสำหรับนักศึกษา) ผลการศึกษาตัวแบบจริยธรรมนักศึกษา (จริยธรรมสำหรับนักศึกษา) พบว่า ตัวแบบจริยธรรมนักศึกษา (จริยธรรมสำหรับนักศึกษา) จำนวน 25 ประการ และขอนำมาอภิปรายเพียงบางประการ ดังนี้ 1) มีความรอบรู้เฉลียวฉลาด เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่ตนศึกษา (ปัญญา) ข้อนี้มีความสำคัญมากสำหรับนักศึกษา เพราะเมื่อได้ศึกษาจนมีปัญญา รอบรู้ในสาขาวิชาที่ตนศึกษาแล้วก็จะสามารถนำไปประกอบสัมมาชีพ และจะประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงาน และการครองชีวิตในสังคม ส่งผลดีต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ ในทางกลับกัน ถ้านักศึกษาไม่มีปัญญา ไม่รอบรู้ในสาขาวิชาที่ตนศึกษาแล้วก็จะเป็นการสูญเสียค่าทางการศึกษา และจะไม่สามารถนำวิชาความรู้ที่ตนได้ศึกษาไปประกอบอาชีพให้ประสบผลสำเร็จได้ 2) มีความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน ไม่ย่อท้อ ไม่ทอดธุระ (วิริยะ) นักศึกษาจะต้องมีความขยันหมั่นเพียรในการศึกษา มิฉะนั้นแล้วเขาจะไม่ประสบผลสำเร็จทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ และจะไม่สามารถนำวิชาความรู้ที่ได้ศึกษาไปประกอบอาชีพได้ดี หรือไปประกอบอาชีพให้ประสบผลสำเร็จได้ 3) สนใจศึกษาเล่าเรียน อ่านตำรา ฟังคำบรรยายต่างๆ และสดับตรับฟังมาก (พาหุสัจจะ) นักศึกษาจะต้องเป็นคนใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา สนใจศึกษา อ่านตำรา และคำบรรยายต่างๆ เพื่อจะได้เป็นผู้ได้ยินได้ฟังมาก ได้ศึกษามาก ซึ่งนำไปสู่ความเป็นพหุสูตร เป็นนักปราชญ์ในที่สุด 4) การทำหน้าที่ของตนหรืองานที่ได้รับมอบหมายด้วยความผูกพัน รับผิดชอบ ระมัดระวัง ละเอียดรอบคอบ ไม่ปล่อยปละละเลย (ความรับผิดชอบ) นักศึกษาจะต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง จะต้องตั้งใจศึกษาเล่าเรียนและเอาใจใส่ในงานที่ได้รับมอบหมาย ไม่ปล่อยปละละเลย เมื่อเป็นเช่นนี้ เขาก็ได้ชื่อว่าเป็นนักศึกษาที่ดีและจะประสบผลสำเร็จในการศึกษาอย่างยิ่ง 5) การประพฤติปฏิบัติตามระเบียบ แบบแผน กฎข้อบังคับ กติกา และกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคม เป็นต้น (ความมีระเบียบวินัย) นักศึกษาที่ต้นนั้นจะต้องเป็นผู้รักษาและประพฤติปฏิบัติตามระเบียบ

วินัย กฎ กติกาต่างๆ ของสถาบัน และสังคม ซึ่งจะก่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสงบสุขมาสู่สถาบันและสังคมที่เขาอยู่อาศัย 6) เป็นผู้ว่าง่าย พุดง่าย ไม่ดี้อริ้นกระด้าง รับฟังเหตุผลและพร้อมปรับปรุง แก้ไขตน (โสวจัสสตา) นักศึกษาที่ดีจะต้องเป็นผู้ว่าง่าย สอนง่าย ไม่ดี้อริ้น รับฟังเหตุผล เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว เขาก็จะเป็นที่รักใคร่ เอ็นดูของครูอาจารย์ และท่านก็พร้อมที่จะอบรมสั่งสอนให้มีความรอบรู้และเป็นคนดีของสังคม

7) มีความคิดฝึกฝฝ มุ่งมั่น ตั้งใจศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา (จิตตะ) นักศึกษาที่ดีจะต้องมีความฝึกฝฝ มุ่งมั่นเอาใจใส่ในการศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เพื่อที่จะให้ตนเองประสบผลสำเร็จในการศึกษาอย่างดีและมีคุณภาพ และสามารถนำวิชาความรู้นั้นไปประกอบสัมมาชีพได้หลังจากสำเร็จการศึกษาไปแล้ว 8) มีความละเอียดไม่ทำความชั่ว สิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่มีคุณูปการและความเกรงกลัวต่อผลของการทำความชั่ว ความไม่ดีนั้น (หิริ โอตตปปะ) นักศึกษาที่ดีนั้นจะต้องเป็นคนดีด้วย คือ จะต้องมีความละเอียดใจไม่ทำความชั่ว หรือสิ่งที่ไม่ดีทุกชนิด และเกรงกลัวต่อผลของการทำความชั่วนั้น ทั้งนี้เพื่อที่จะเป็นคนดีของเพื่อนๆ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และเพื่อให้สังคมมีความสุขและร่มเย็น 9) คบเพื่อนที่ดี รู้จักคบหาคนดี ท่านผู้รู้ ผู้ทรงคุณ เพื่อความเจริญก้าวหน้าของตน (กัลยาณมิตรตา) นักศึกษาจะต้องรู้จักคบหาแต่เพื่อนที่ดี เพื่อนที่ดีตั้งใจศึกษาเล่าเรียน และมีความประพฤติดี รู้จักเข้าหาครูอาจารย์ ท่านผู้รู้ นักปราชญ์เป็นต้น เพื่อรับฟังคำสอน แนะนำของท่าน และยึดถือท่านเหล่านั้นเป็นแบบอย่างในการดำรงชีพตามเหมาะสมของตน 10) พุดจาติ กล่าวแต่คำสุภาพ อ่อนหวานไพเราะ นำฟัง (ปิยวาจา) นักศึกษาจะต้องเป็นคนพุดจาติ ไพเราะ อ่อนหวาน เพราะการพุดเช่นนั้นจะทำให้เกิดเสน่ห์สำหรับตน ทำให้ตนเป็นที่รักใคร่นับถือของเพื่อนๆ และเป็นทั้งรักใคร่ เมตตาของผู้ใหญ่ ครูอาจารย์ เป็นต้น 11) มีความสามัคคี พร้อมเพรียงกัน ร่วมมือร่วมใจกัน เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน (ความสามัคคี) นักศึกษาจะต้องมีความสามัคคีในหมู่คณะ ไม่แตกแยกทะเลาะวิวาท จะได้ร่วมมือกันทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ประสบผลสำเร็จ หรือร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จ ทั้งกิจกรรมในหลักสูตร และกิจกรรมสร้างสรรค์ และความสามัคคีนี้จะทำให้หมู่คณะมีความสุขตลอดไป 12) มีสัตย์จะ ซื่อสัตย์ต่อกัน ทั้งจริงใจ จริงวาจา และจริงใจในการกระทำ (สัตย์จะ) นักศึกษาจะต้องมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ต่อกัน เพราะความซื่อสัตย์จริงใจต่อกันนี้จะทำให้บุคคลมีความรักใคร่นับถือกัน ไว้วางใจกัน เชื่อใจกัน สมครสมานสามัคคีกัน เป็นต้น และ สัจจะนี้เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการคบหาสมาคมกันในสังคม เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนทางจริยธรรมของพระพุทธศาสนา จริยธรรมของศาสนาอื่นๆ และ จริยธรรมของนักปรัชญา คุณลักษณะทางจริยธรรม และ งานวิจัยทางจริยธรรมต่างๆ ส่วนการศึกษาเพื่อยืนยันต้นแบบจริยธรรมนักศึกษา (จริยธรรมนักศึกษา) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นเพื่อยืนยันต้นแบบจริยธรรมนักศึกษา (จริยธรรมนักศึกษา) ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$ และ $S.D. = 0.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนมากอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ทั้งนี้ คงเป็นเพราะว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า จริยธรรมนักศึกษา ทั้ง 25 ประการนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่นักศึกษา ยังผลให้นักศึกษาที่ประพฤติปฏิบัติตามประสบผลสำเร็จในการศึกษา การครองตนในฐานะนักศึกษา และสามารถยึดถือเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมในการดำเนินชีวิตในอนาคตต่อไปหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว

2. การศึกษาจริยธรรมนักศึกษา และเปรียบเทียบจริยธรรมนักศึกษาตามความคิดเห็นของบุคคลทั่วไป จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพ/อาชีพ และประสบการณ์ในตำแหน่ง/หน้าที่/อาชีพ และการศึกษาจริยธรรมนักศึกษา และเปรียบเทียบจริยธรรมนักศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา คณะที่สังกัด ค่าใช้จ่ายต่อเดือนระหว่างการศึกษา และอาชีพของผู้ปกครอง (นักศึกษา) ซึ่งมีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

การศึกษাজริยธรรมนักศึกษา พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคคลทั่วไป และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา มีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักศึกษาว่า นักศึกษามีจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมีปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$ และ $\bar{X} = 3.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษามีจริยธรรมอยู่ระดับมีปานกลาง เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับ ดวงสุดา พิณนอก และสุพรรณ บุญมา (2548) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาสาขาการศึกษา ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา พบว่า โดยภาพรวม นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาการศึกษา มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง, วิเรืองรอง รัตนาวิไลสกุล (2547) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความรู้สึกเชิงจริยธรรมความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกรัฐสภาไทย พบว่า สมาชิกรัฐสภาไทยให้คุณค่า หรือความสำคัญของจริยธรรมความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบต่อสังคม แต่ไม่ได้เคร่งครัดในทางปฏิบัติอย่างคงเส้นคงวา จึงเป็นระดับที่ไม่เป็นที่น่าพอใจ เป็นต้น ซึ่งอาจชี้ให้เห็นได้ว่า ในช่วงเวลาเกือบ 10 ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน อาจเรียกได้ว่าเป็นช่วงเวลาที่สังคมไทยไม่ได้ให้ความสนใจ หรือเอาใจใส่ในทางจริยธรรมมากนัก จนนำไปสู่ปัญหาต่างๆ ทางสังคมมากมาย ก่อให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์ในทางมิชอบ การทุจริตคอร์รัปชันในวงราชการและวงการธุรกิจ จนนำไปสู่การเรียกร้องให้มีการปฏิรูปใหม่ในทุกวงการ ในปัจจุบัน อนึ่ง การที่นักศึกษามีจริยธรรมโดยภาพรวมไม่มาก คือ มีระดับปานกลางนั้น คงเป็นเพราะว่า สังคมปัจจุบันนี้ให้คุณค่าหรือค่านิยมแก่วัตถุสูงมาก ซึ่งเมื่อใดก็ตามที่สังคมให้ความสำคัญแก่วัตถุมากก็ย่อมที่จะไม่ให้ความสำคัญต่อจริยธรรม หรือเมื่อใดที่สังคมให้ความสำคัญหรือค่านิยมต่อวัตถุนิยมสูง ค่านิยมทางจริยธรรมก็จะต่ำลง ดังนั้น จริยธรรมในทุกวงการจึงอยู่ในระดับไม่สูง อันรวมถึงจริยธรรมนักศึกษาด้วย

นักศึกษามีจริยธรรมที่อยู่ในระดับมีน้อย ซึ่งเห็นตรงกันทั้งสองกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ มีความคิดฝึกฝีมุ่งมั่น ตั้งใจศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา (จิตตะ) ($\bar{X} = 2.50$ และ $\bar{X} = 2.49$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักศึกษาในปัจจุบันนี้ขาดความมุ่งมั่น ความเอาใจใส่ในการศึกษา ชอบความสะดวกสบาย หวังได้อะไรต่างๆ มาอย่างง่ายดาย ไม่ต้องออกแรง ผลที่ตามมาก็คือ คุณภาพการศึกษาตกต่ำ การศึกษาไม่มีคุณภาพ เพราะนักศึกษาไม่ตั้งใจเรียน ผลที่ตามมาอีกอย่างก็คือ อาจารย์ที่ตั้งใจสอนและให้เกรดอย่างตรงไปตรงมาจะไม่เป็นที่ชอบใจของนักศึกษา แต่อาจารย์ที่ไม่ค่อยตั้งใจสอนหรือไม่ค่อยเข้าสอนนัก แต่ให้เกรดสูงจะเป็นที่ชอบใจของนักศึกษาและแย่งกันลงทะเบียนเรียนด้วย ซึ่งเป็นปัญหาที่มหาวิทยาลัยทุกแห่งจะต้องเอาใจใส่ดูแล และแก้ไขต่อไป และการสำรวจไม่กลุ่มหลงเมาเมวในกามคุณ (กามสังวร) ($\bar{X} = 2.42$) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคคลทั่วไปไปมีความคิดเห็นเช่นนี้ คงเป็นเพราะเห็นว่า เยาวชนไทยในปัจจุบันมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรมากยิ่งขึ้น สื่อลามกอนาจารต่างๆ มีเป็นจำนวนมาก และแพร่หลายในสื่อออนไลน์ ไร้วัดควบคุม ส่งผลไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ของเยาวชนด้วย นักศึกษาคบหาเพื่อนตรงข้ามในฐานะชู้สาว นักศึกษาส่วนหนึ่งมักจะเข้าหอพักอยู่กันเป็นคู่ๆ ไม่มีการควบคุมดูแล แยกเป็นหอพักชาย หอพักหญิงในหอพักเอกชนอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นปัญหาที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันแก้ไขต่อไป

การเปรียบเทียบจริยธรรมนักศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคคลทั่วไป จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิ การศึกษา สถานภาพ/อาชีพ และประสบการณ์ในตำแหน่ง/หน้าที่/อาชีพ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีประเด็นที่น่าสนใจบางประการ คือ ด้านจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่มีการศึกษาค่ำ มีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักศึกษาว่า นักศึกษามีจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาสูง ซึ่งหมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาค่ำกว่า มีความคิดเห็นว่ นักศึกษามีจริยธรรมสูง ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาสูงกว่ามีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักศึกษาว่า นักศึกษามีจริยธรรมต่ำ ที่เป็นเช่นนี้คงเป็นเพราะว่า กลุ่มตัวอย่าง ที่มีการศึกษาค่ำกว่าจะมีความรอบรู้และประสบการณ์ต่างๆ ในชีวิตและสังคมน้อยกว่า จึงมีความคิดเห็นต่อ จริยธรรม

นักศึกษาว่า นักศึกษามีจริยธรรมสูง ในขณะที่กลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าจะมีความรอบรู้และประสบการณ์ต่างๆ ในชีวิตและสังคมมากกว่า จึงมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักศึกษาว่า นักศึกษามีจริยธรรมต่ำ ซึ่งเป็นการยืนยันข้อเท็จจริงว่า ผู้มีการศึกษามาก ได้เรียนรู้มามาก ได้ยินได้ฟังมามาก มีประสบการณ์ต่างๆ ในชีวิตและสังคมมากกว่า หรือสูงกว่า (พหุสัจจะ) ย่อมจะเรียนรู้และเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้ดีกว่า และจะคอยเป็นที่ฟังและให้คำแนะนำสั่งสอนแก่ผู้ที่ด้อยกว่า และดำเนินตามสถานภาพ/อาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพ/อาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่เป็นข้าราชการพลเรือน/เจ้าหน้าที่ของรัฐ และสื่อมวลชน มีความคิดเห็นว่า นักศึกษามีจริยธรรมสูง ในขณะที่กลุ่มอื่นๆ มีความคิดเห็นว่า นักศึกษามีจริยธรรมต่ำ ที่เป็นเช่นนี้คงเป็นเพราะว่า ข้าราชการพลเรือน/เจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นกลุ่มที่มีการทุจริต ประพฤติมิชอบ และคอร์รัปชันมากที่สุดตามที่เป็นข่าวตามสื่อต่างๆ และสื่อมวลชนในสมัยปัจจุบันก็เป็นสื่ออาชีพเป็นส่วนมาก มิใช่สื่อวิชาชีพ จึงมองหลายสิ่งหลายอย่างเป็นสิ่งที่ดี เป็นสิ่งที่ถูกต้อง รวมไปถึงจริยธรรมนักศึกษาด้วย ในขณะที่กลุ่มอื่นๆ เช่น ผู้บริหาร หัวหน้าภาควิชา/โปรแกรมวิชา อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครองนักศึกษา เป็นต้น ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดมาก และหวังดีต่ออนาคตนักศึกษา ได้มองสิ่งทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาตามสภาพที่ควรจะเป็น หรือตามข้อเท็จจริง ทั้งนี้เพื่อที่จะได้แสวงหาแนวทางมาปรับปรุงแก้ไข เพื่ออนาคตของลูกหลาน และเยาวชนของชาติต่อไป

ส่วนการเปรียบเทียบจริยธรรมนักศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา คณะที่สังกัด ค่าใช้จ่ายต่อเดือนระหว่างการเรียน และอาชีพของผู้ปกครอง (นักศึกษา) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีประเด็นที่น่าสนใจบางประการ คือ ด้านจำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ศึกษาต่ำ มีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักศึกษาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ศึกษาสูง กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ศึกษาต่ำกว่ามีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักศึกษาว่า นักศึกษามีจริยธรรมสูง ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ศึกษาที่สูงกว่า มีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักศึกษาว่า นักศึกษามีจริยธรรมต่ำกว่า ที่เป็นเช่นนี้คงเป็นเพราะว่า กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในชั้นปีที่ต่ำกว่าจะมีความรอบรู้ วุฒิภาวะ และประสบการณ์ต่างๆ ไม่มากนัก จึงมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักศึกษาว่า นักศึกษามีจริยธรรมสูงกว่า ในขณะที่กลุ่มที่อยู่ในชั้นปีที่สูงกว่าจะมีความรอบรู้ วุฒิภาวะ และประสบการณ์มากกว่า จึงมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักศึกษาว่า นักศึกษามีจริยธรรมต่ำกว่า ทั้งนี้คงเป็นเพราะ ผู้มีความรอบรู้มาก มีความวุฒิภาวะ และมีประสบการณ์มากกว่าย่อมมีความรู้และเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้ดีกว่า และถูกต้องกว่า นั่นเอง ดังนั้น การศึกษาหาความรู้ การได้ยินได้ฟังมาก และการมีประสบการณ์ต่างๆ มาก (พหุสัจจะ) จึงเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นสำหรับบุคคลทุกคนในสังคม

3. การศึกษาแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า แนวทางพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา 35 ประการ คือ 1) รัฐบาลกำหนดนโยบายการพัฒนาจริยธรรมนักศึกษาเป็นนโยบายสำคัญของรัฐ 2) มหาวิทยาลัยกำหนดนโยบายพัฒนาจริยธรรมนักศึกษาเป็นนโยบายสำคัญ 3) มหาวิทยาลัยมีแผนงานพัฒนาจริยธรรมนักศึกษาที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม 4) มหาวิทยาลัยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา 5) มหาวิทยาลัยสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา อย่างสมเหตุสมผล 6) มหาวิทยาลัยมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานในการพัฒนาจริยธรรมนักศึกษาอย่างเหมาะสม 7) การสร้างรายวิชาจริยธรรมในหมวดวิชาทั่วไป 8) การสร้างวิชาเฉพาะด้านจริยธรรมในหมวดวิชาเอกบังคับ 9) การเรียนการสอนที่สอดแทรกจริยธรรมในทุกรายวิชา 10) จัดอบรมจริยธรรมนักศึกษาสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 11) จัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา 12) โครงการฝึกอบรมจริยธรรมนักศึกษาทุกชั้นปีและต่อเนื่อง

13) การจัดการเรียนการสอน/การสอบธรรมศึกษาประจำปีสำหรับนักศึกษา 14) โครงการจัดประกวด/ แข่งขันทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรม 15) การออกกฎ/ข้อบังคับ/ระเบียบทางจริยธรรมสำหรับนักศึกษา 16) ผู้บริหาร/อาจารย์ในมหาวิทยาลัยประพาดิตนเป็นแบบอย่างที่ดีในทางจริยธรรม 17) การกำหนดวิชาจริยธรรมในหมวดวิชาทั่วไปให้เป็นวิชาบังคับเรียน 18) การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา 19) ส่งเสริมให้สโมสรนักศึกษาจัดกิจกรรมพัฒนาจริยธรรม 20) โครงการจัดนิทรรศการทางจริยธรรม 21) มหาวิทยาลัยจัดทำคู่มือปฏิบัติงานการส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา 22) โครงการจัดบอร์ดจริยธรรม 23) โครงการธรรมะจากวัดสู่มหาวิทยาลัย 24) การผลิตสื่อทางจริยธรรมเพื่อการประชาสัมพันธ์ 25) มหาวิทยาลัย จัดสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องเหมาะสมกับการพัฒนาจริยธรรม 26) โครงการยกย่องคนดีมีจริยธรรม 27) โครงการรณรงค์ให้สังคม/ผู้ปกครอง/อาจารย์และเพื่อนๆ ร่วมมือกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมทางด้านจริยธรรมของนักศึกษา 28) โครงการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมทางจริยธรรม 29) โครงการพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา 30) การสร้างเครือข่ายส่งเสริมและพัฒนา จริยธรรมนักศึกษา 31) สร้างการมีส่วนร่วมทางจริยธรรมกับผู้ปกครองและชุมชน 32) โครงการบรรพชาอุปสมบทภาคฤดูร้อน 33) โครงการบวชถือศีลพรหมจารีณี (บวชชีพราหมณ์)ภาคฤดูร้อน 34) การกำหนดเกณฑ์ความมีจริยธรรมในการพิจารณาผลการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ และ 35) สร้างเครือข่ายเฝ้าระวังพฤติกรรมที่ผิดจริยธรรมของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ศรัณย์ วงศ์คำจันทร์ (2558, หน้า 53-66) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาจริยธรรมนักรการเมืองไทย พบว่า แนวทางพัฒนา จริยธรรมนักรการเมืองไทย ด้วยมาตรการพัฒนาจริยธรรมประกอบด้วย (1) รัฐต้องกำหนดให้การพัฒนาจริยธรรมนักรการเมืองเป็นนโยบายเร่งด่วนและสำคัญของชาติ (2) มีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรงในการพัฒนาจริยธรรมนักรการเมือง (3) จัดทำโครงการฝึกอบรมจริยธรรมนักรการเมืองสำหรับนักรการเมืองทุกระดับอย่างต่อเนื่อง (4) นักรการเมืองที่อยู่ในตำแหน่งจะต้องมีการพัฒนาตนเองด้านจริยธรรมในทุกๆ ปี (5) จัดกิจกรรมเกี่ยวกับจริยธรรมนักรการเมืองอย่างสม่ำเสมอ (6) จัดนิทรรศการเกี่ยวกับจริยธรรมนักรการเมืองอย่างสม่ำเสมอ (7) จัดประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมนักรการเมืองทุกๆ ปีอย่างต่อเนื่อง (8) จัดการศึกษาดูงานเกี่ยวกับจริยธรรมนักรการเมืองทุกๆ ปี และต่อเนื่อง (9) ประกาศยกย่องเชิดชูเกียรตินักรการเมืองที่มีจริยธรรม เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีของนักรการเมืองไทย เช่น มอบโล่ ประกาศเกียรติคุณ ฯลฯ (10) จัดการให้รางวัลแก่นักรการเมืองไทยที่มีจริยธรรม (11) จัดกิจกรรมการพัฒนาจริยธรรมนักรการเมืองด้วยการแสดงผลงานของนักรการเมืองไทยที่มีจริยธรรม ประทีป มากมิตร (2550) ได้ทำวิจัยเรื่อง จริยธรรม และแนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยการวิเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับหัวหน้าภาควิชาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมของผู้บริหาร ได้แก่ (1) การสนับสนุนในด้านนโยบาย (2) การจัดฝึกอบรมจริยธรรม (3) การจัดทำประมวลจริยธรรม (4) การตรวจสอบจริยธรรม (5) การนำจริยธรรมเข้าเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการบริหารทรัพยากรบุคคล (6) การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร และ (7) มีคณะกรรมการ หรือที่ปรึกษาด้านจริยธรรม อภิญา มานะโรจน์ (2539) ได้ทำการศึกษาเรื่อง กระบวนการปลูกฝังคุณธรรมแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการศึกษา พบว่า การปลูกฝังคุณธรรมแก่นิสิตนักศึกษาทำได้หลายวิธี เช่น ต้องสร้างศรัทธาให้เกิดแก่คุณธรรมนั้นๆ โดยการจัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี คำนึงถึงวัยและขั้นตอนการพัฒนาคุณธรรม มหาวิทยาลัยจะต้องกำหนดนโยบาย ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน และกิจกรรมส่งเสริมในด้านต่างๆ เพื่อปลูกฝังคุณธรรม โดยอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษามีส่วนสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรมมากที่สุด สาคร กองวงศ์ (2544) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัด เชียงราย ผลการวิจัย พบว่า ในเรื่องของแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรม ควรจัดการอบรมสัมมนา และกิจกรรม

ส่งเสริมเพื่อพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมทุกปี และต่อเนื่อง ผู้บังคับบัญชาควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และควรกำหนดมาตรการติดตามผลเป็นประจำทุกปี เป็นต้น

4. การประเมินแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปว่า ผู้ตอบแบบประเมิน มีความคิดเห็นต่อแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ เห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้าน มาตรฐานความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.19$) ด้านมาตรฐานการใช้ประโยชน์ได้ ($\bar{X} = 4.12$) และด้านมาตรฐานความ เป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.10$) ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้ตอบแบบประเมินมีความคิดเห็นว่า แนวทางพัฒนา จริยธรรม นักศึกษานี้ เป็นแนวทางที่เหมาะสมมาก เป็นแนวทางที่มีประโยชน์มาก เป็นแนวทางที่เป็นไปได้ในการปฏิบัติ ดังนั้น มหาวิทยาลัยต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชน และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาควรนำแนวทาง พัฒนาจริยธรรมนักศึกษานี้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลดีแก่นักศึกษาและหน่วยงานของตนอย่างเหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. รัฐบาล มหาวิทยาลัย หรือคณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษานำ แนวทางพัฒนาจริยธรรมนักศึกษานี้ไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมในมหาวิทยาลัยนั้นๆ
2. มหาวิทยาลัย คณะ และภาควิชา/โปรแกรมวิชาต่างๆ ควรจัดทำแผนพัฒนาจริยธรรม นักศึกษา เพื่อดำเนินการพัฒนาจริยธรรมนักศึกษาให้นักศึกษาเป็นคนดี มีความรู้คู่คุณธรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาจริยธรรมนักศึกษาสายอาชีวศึกษา
2. ควรศึกษาการประเมินผลการพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา
3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษาเป็นนักศึกษาดีมีจริยธรรม
4. ควรศึกษาจริยธรรมอาจารย์ในมหาวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

- ดวงสุตา พิณนอก และสุพรรณ บุญมา. (2548). การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาสาขา การศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ประทีป มากมิตร. (2550). จริยธรรมและแนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา เอกชน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. [Online]. Available : <http://www.Mwit.ac.th/a person/01-statues/National Educatio.pdf>. [2559, กรกฎาคม 8].
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2525). พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับสยามรัฐ เล่ม 5, 10, 11, 12, 14, 15, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 34 และ 35. กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วีเรื่องรอง รัตนาวิไลสกุล. (2547). ความรู้สึกเชิงจริยธรรม ความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบต่อสังคม ของสมาชิกรัฐสภาไทย. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วัชรพงษ์ พินิตอำรง. (2551). พฤติกรรมจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ กองบัญชาการตำรวจนครบาล. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศรัณย์ วงศ์คำจันทร์. (2558, พฤษภาคม-สิงหาคม). แนวทางพัฒนาจริยธรรมนักการเมืองไทย. สัปดาห์ที่ 2 : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.), 21(3), 53-66.

สรุปลงสาระสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 128 ตอนพิเศษ 152 ง 14 ธันวาคม 2554. [Online]. Available : [http://www.Ratchakittha.soc.go.th/Data/PDF/2554/E/154/1 PDF. \[2559, กรกฎาคม 8\].](http://www.Ratchakittha.soc.go.th/Data/PDF/2554/E/154/1 PDF. [2559, กรกฎาคม 8].)

สาคร กองวงศ์. (2544). การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัด เชียงราย. ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏเชียงราย.

อภิญา มานะโรจน์. (2539). การศึกษากระบวนการปลูกฝังคุณธรรมแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.